

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

В. М. Ладиженський, Н. О. Телюра

**ПРОГРАМА ТА РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ЕКОЛОГІЧНЕ ПРАВО І ЕКСПЕРТИЗА»**

(для студентів 3, 4 курсів денної і заочної форм навчання напрямів підготовки
0708 «Екологія», 6.040106 «Екологія, охорона навколишнього середовища та
збалансоване природокористування», спеціальності «Екологія та охорона
навколишнього середовища»)

ПРОГРАМА ТА РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ЕКОЛОГІЧНЕ ПРАВО І ЕКСПЕРТИЗА» (для студентів 3, 4 курсів денної і
заочної форм навчання напрямів підготовки 0708 «Екологія», 6.040106
«Екологія, охорона навколишнього середовища та збалансоване
природокористування», спеціальності «Екологія та охорона навколишнього
середовища»)/ Харк. нац. акад.. міськ. госп-ва; уклад.: В. М. Ладиженський,
Н. О. Телюра – Х.: ХНАМГ, 2010. - 23с.

Укладачі: В. М. Ладиженський,
Н. О. Телюра

Рецензент: завідувач кафедрою Інженерної екології міст,
д.т.н., проф. Стольберг Ф. В.

Затверджено на засіданні кафедри інженерної екології міст (протокол № 6
від 14.12.2009 р.)

Зміст

Вступ	4
1. Програма навчальної дисципліни	5
1.1. Мета, предмет та місце дисципліни	5
1.2. Інформаційний обсяг (зміст) дисципліни	6
1.3. Освітньо-кваліфікаційні вимоги	8
1.4. Рекомендована основна навчальна література	8
1.5. Анотації дисципліни	9
2. Робоча програма навчальної дисципліни	10
2.1. Розподіл обсягу навчальної роботи студента за спеціальностями та видами навчальної роботи	10
2.2. Зміст дисципліни	11
2.3. Розподіл часу за модулями і змістовними модулями	13
2.4. Структура залікового кредиту навчальної дисципліни	14
2.5. Індивідуальне завдання (ІНДЗ)	16
2.6. Самостійна робота студентів	17
2.7. Засоби контролю та структура залікового кредиту	18
2.8. Інформаційно-методичне забезпечення	21

ВСТУП

Вивчення навчальної дисципліни „Екологічне право і експертиза” входить до навчального плану підготовки бакалавра напрямів підготовки 0708 «Екологія», 6.040106 «Екологія, охорона навколишнього середовища та збалансоване природокористування», спеціальності 6.070800 «Екологія та охорона навколишнього середовища» для студентів 3, 4 курсів денної і заочної форм навчання.

Зміст дисципліни складає аналіз змісту 10 основних нормативних актів природоохоронного законодавства України та визначення санкцій до порушників законів про охорону природного середовища.

Програма навчальної дисципліни «Екологічне право і експертиза» розроблена на основі:

Для денної форми навчання:

1. СВО ХНАМГ Експериментальна ОКХ бакалавра напряму підготовки 6.040106 «Екологія, охорона навколишнього середовища та збалансоване природокористування», погоджено з МОН 1.11.07 р.
2. СВО ХНАМГ Експериментальна ОПП підготовки бакалавра напряму підготовки 6.040106 «Екологія, охорона навколишнього середовища та збалансоване природокористування», погоджено з МОН 1.11.07 р.
3. СВО ХНАМГ Експериментальний навчальний план підготовки бакалавра , денної форми навчання, напряму 6.040106 Екологія, охорона навколишнього середовища та збалансоване природокористування, погоджено з МОН 24.05.07 р.

Для заочної форми навчання:

1. ГСВО ОКХ бакалавра напряму підготовки 0708 «Екологія», затверджено наказом МОН № 487 від 15.06.04 р. (з 2006 р. напрям підготовки 6.040106 Екологія, охорона навколишнього середовища та збалансоване природокористування)
2. ГСВО ОПП підготовки бакалавра напряму підготовки 0708 «Екологія», затверджено наказом МОН № 487 від 15.06.04 р. (з 2006 р. напрям підготовки 6.040106 Екологія, охорона навколишнього середовища та збалансоване природокористування)
3. СВО ХНАМГ Навчальний план підготовки бакалавра заочної форми навчання напряму 0708 Екологія, спеціальності 6.070800 Екологія та охорона навколишнього середовища, затверджено ректором у 2006

Програма навчальної дисципліни «Екологічне право і експертиза» ухвалена кафедрою «Інженерної екології міст», протокол № 6 від 14.12.2009 р. та Вченою радою факультету Інженерної екології міст протокол № 1 від 9.09.2009 р.

1. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1.1. Мета, предмет та місце дисципліни

Мета – сформувати екологічну правосвідомість, навички застосування еколого-правових норм та сформувати у студентів системне уявлення про методологічні, нормативно-правові та методичні засади комплексної екологічної експертизи, особливості її практичної реалізації в Україні та інших країнах, методику оцінки впливу на навколишнє середовище.

Завдання вивчення дисципліни:

- узагальнення вже набутих знань про окремі галузеві еколого-правові норми щодо охорони окремих компонентів довкілля, об'єктів природно-заповідного фонду, територій та об'єктів з особливим статусом та довкілля в цілому;
- забезпечення екологічної безпеки, організації державної системи управління в галузі екології, системи моніторингу довкілля;
- формування нових еколого-правових знань та вмінь щодо застосування юридичної відповідальності за екологічні правопорушення та режиму доступу до екологічної інформації;
- набуття знань стосовно стратегії, механізмів, алгоритмів здійснення екологічної експертизи.

Предмет вивчення у дисципліні - Природоохоронне законодавство України.

Навчальна дисципліна базується на знаннях, уміннях та навичках, набутих при вивченні предметів «Правознавство», «Загальна екологія», «Метеорологія та кліматологія», «Ґрунтознавство», «Геологія з основами геоморфології» тощо.

Знання, уміння та навички, набуті при вивченні курсу «Екологічне право і експертиза», необхідні для виконання дипломної роботи та майбутньої професійної діяльності.

Таблиця 1.1 - Місце дисципліни в структурно-логічній схемі підготовки спеціаліста

Перелік дисциплін, на які безпосередньо спирається вивчення даної дисципліни	Перелік дисциплін, вивчення яких безпосередньо спирається на дану дисципліну
Вступ до фаху Правознавство Загальна екологія і основи заповідної справи Ґрунтознавство Гідрологія Геологія з основами геоморфології Метеорологія і кліматологія Моніторинг довкілля Організація управління в екологічній діяльності	Моніторинг довкілля Організація управління в екологічній діяльності Економіка природокористування Моделювання та прогнозування стану довкілля Прикладна аероекологія Прикладна гідроекологія Прикладна літоєкологія

1.2. Інформаційний обсяг (зміст) дисципліни

Модуль 1. Екологічне право і експертиза

ЗМ 1.1. Загальні питання екологічного права

1. Поняття, мета та завдання екологічного права. Екологічні правові відносини, еколого-правові норми, об'єкти та суб'єкти екологічних правових відносин. Джерела екологічного права
2. Екологічні права та обов'язки громадян. Повноваження державних органів в галузі використання природних ресурсів, охорони навколишнього середовища та забезпечення екологічної безпеки
3. Правозастосовна діяльність в галузі використання природних ресурсів, охорони навколишнього середовища та забезпечення екологічної безпеки
4. Сучасні напрямки розвитку екологічного права. Правотворча діяльність. Правовий режим доступу до екологічної інформації
5. Зміст, види та функції юридичної відповідальності за екологічні

правопорушення. Спільне та відмінне між юридичною відповідальністю та юридичним примусом. Екологічні правопорушення. Їх види, склад, особливості юридичної кваліфікації та підвідомчості справ про екологічні правопорушення. Особливості порядку накладення стягнень та застосування покарань за екологічні правопорушення. Порядок розгляду справ, оскарження рішень

ЗМ 1.2. Спеціальна частина екологічного права

1. Право екологічної безпеки
2. Природноресурсове право
3. Природоохоронне право

ЗМ 1.3. Екологічна експертиза

1. Поняття, мета та завдання екологічної експертизи. Об'єкти та суб'єкти екологічної експертизи. Типи та форми екологічної експертизи
2. Повноваження державних органів в галузі екологічної експертизи
3. Нормативна база, державне регулювання та управління в галузі екологічної експертизи. Права громадських об'єднань та участь громадськості у проведенні екологічної експертизи
4. Статус експерта та замовників екологічної експертизи. Права та обов'язки експертів екологічної експертизи та замовників
5. Умови, підстави і процедура проведення екологічної експертизи. Матеріали та документація екологічної експертизи. Термін дії висновків державної екологічної експертизи, оскарження висновків. Вимоги до складу документації. Методи проведення екологічної експертизи
6. Мета, задачі, особливості розробки матеріалів оцінки впливу на навколишнє середовище (ОВНС). Структура та склад розділу ОВНС у проектній документації. Особливості проведення державної екологічної експертизи різних типів об'єктів

1.3. Освітньо-кваліфікаційні вимоги

Таблиця 1.2 - Освітньо-кваліфікаційні вимоги до підготовки бакалаврів

Вміння (за рівнями сформованості) та знання	Сфери діяльності (виробнича, соціально- побутова, соціально- виробнича)	Функції діяльності у виробничій сфері (проектувальна, організаційна, управлінська, виконавська, технічна, інші)
<p><i>Вміти:</i> застосовувати на практиці еколого- правові норми, виконувати оцінку впливу на навколишнє середовище; на основі нормативних документів про організацію проведення екологічних експертиз в умовах природного об'єкту або штучного промислового комплексу, складати документи екологічної експертизи; розробити розділ “Оцінка впливу на навколишнє середовище”; розробити схему оптимізації природно-заповідного фонду окремого регіону</p> <p><i>Знати:</i> природоохоронне законодавство України та сфери його застосування</p>	<p>виробнича соціально- виробнича</p>	<p>управлінська виконавська проектувальна технічна</p>

1.4. Рекомендована основна навчальна література

1. Нормативно-правові акти в поточних редакціях за переліком робочої програми.
2. Науково-практичний коментар Закону України “Про охорону навколишнього природного середовища”, прийнятого 25.06.91, № 1264-XXI зі змінами і доповненнями, станом на 09.02.06/За загальн. ред. О.М. Шуміла. – Х.: Фактор, 2006. – 592 с.
3. Екологічне право: Особлива частина: Підручник для студ. юр. вузів і фак.: повний акад. курс/ За ред. В.І. Андрейцева. – К.: Істина, 2001. – 544 с.

1.5. Анотації дисципліни

Анотація програми навчальної дисципліни

Екологічне право і експертиза

Мета – сформувати екологічну правосвідомість, навички застосування еколого-правових норм та сформувати у студентів системне уявлення про методологічні, нормативно-правові та методичні засади комплексної екологічної експертизи, особливості її практичної реалізації в Україні та інших країнах, методику оцінки впливу на навколишнє середовище.

Предмет - природоохоронне законодавство України.

Зміст - Загальні питання екологічного права; Спеціальна частина екологічного права; Екологічна експертиза.

Аннотация программы учебной дисциплины

Экологическое право и экспертиза

Цель – сформировать экологическое правосознание, навыки применения эколоого-правовых норм и сформулировать у студентов системное представление о методологических, нормативно-правовых и методических основах комплексной экологической экспертизы, особенности ее практической реализации в Украине и других странах, методике оценки воздействия на окружающую среду.

Предмет – природоохранное законодательство Украины.

Содержание - Общие вопросы экологического права; Специальная часть экологического права; Экологическая экспертиза.

Annotation of the program of educational discipline

Environmental law and expertise

Goal – to form sense of environmental justice, skills of an application of environmental law and norms and to formulate a system-defined conception of students about methodological, normative-lawful and methodical basics of complex ecological expertise, features of its practical realization in Ukraine and other countries, environmental impact assessment principles.

Object – Environmental Law of Ukraine

Table of contents - General issues of an environmental law; Specific part of environmental law; Ecological expertise.

2. РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

2.1. Розподіл обсягу навчальної роботи студента за спеціальностями та видами навчальної роботи

Таблиця 2.1 - Розподіл обсягу навчальної роботи студента (денна форма навчання)

Призначення: підготовка спеціалістів	Напрямок, спеціальність, освітньо- кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів, відповідних ECTS – 4 Модулів – 1, Змістових модулів – 3, Загальна кількість годин - 144	Напрямок: 6.040106 „Екологія, охорона навколишнього середовища та збалансоване природокористування” Освітньо- кваліфікаційний рівень: Бакалавр	Цикл дисциплін з економіки, управління та права Рік підготовки: 4-й Семестр: 7-й Лекції – 30 год. Практичні – 30 год. Лабораторні – не передбачені Самостійна робота – 84 год. Вид контролю: 7 семестр - іспит

Таблиця 2.2 - Розподіл обсягу навчальної роботи студента (заочна форма навчання)

Призначення: підготовка спеціалістів	Напрямок, спеціальність, освітньо- кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів, відповідних ECTS – 4,5 Модулів – 1, контрольна робота – 6-й і 7-й семестри Змістових модулів – 3, Загальна кількість годин - 162	Напрямок: 0708 «Екологія», 6.040106 «Екологія, охорона навколишнього середовища та збалансоване природокористування» 6.070800 „Екологія та охорона навколишнього середовища” Освітньо- кваліфікаційний рівень: Бакалавр	Статус дисципліни – Нормативна Рік підготовки: 3-й і 4-й Семестр: 6-й і 7-й Лекції – 10 год. Практичні – 10 год. Лабораторні – не передбачені Самостійна робота – 142 год. Вид контролю: 6-й і 7-й семестри - залік

Таблиця 2.3 - Структура навчальної дисципліни

Форма навчання	Курс	Семестр(и)	Години									Іспити (семестри)	Заліки (семестри)
			Всього кедити/години	Аудиторні	У тому числі			Самостійна робота	У тому числі				
					Лекції	Практичні, семінари	Лабораторні		Кон. робота	КП/КР	РГР		
Денна	4	7	4/144	36	30	30	-	84	-	-	-	7	-
Заочна	3	6	2,5/90	12	6	6	-	78	10	-	-	-	6
	4	7	2/72	8	4	4	-	64	10	-	-	-	7

2.2 Зміст дисципліни

Модуль 1. Екологічне право і експертиза

ЗМ 1.1. Загальні питання екологічного права

1. Поняття, мета та завдання екологічного права. Екологічні правові відносини, еколого-правові норми, об'єкти та суб'єкти екологічних правових відносин. Джерела екологічного права
2. Екологічні права та обов'язки громадян. Повноваження державних органів в галузі використання природних ресурсів, охорони навколишнього середовища та забезпечення екологічної безпеки
3. Правозастосовна діяльність в галузі використання природних ресурсів, охорони навколишнього середовища та забезпечення екологічної безпеки
4. Сучасні напрямки розвитку екологічного права. Правотворча діяльність. Правовий режим доступу до екологічної інформації
5. Зміст, види та функції юридичної відповідальності за екологічні правопорушення. Спільне та відмінне між юридичною відповідальністю та юридичним примусом. Екологічні правопорушення. Їх види, склад, особливості юридичної

кваліфікації та підвідомчості справ про екологічні правопорушення. Особливості порядку накладення стягнень та застосування покарань за екологічні правопорушення. Порядок розгляду справ, оскарження рішень

ЗМ 1.2. Спеціальна частина екологічного права

1. Право екологічної безпеки
2. Природноресурсове право. Особливості земельного, водного, лісового права, використання надр, природно-заповідного фонду
3. Природоохоронне право

ЗМ 1.3. Екологічна експертиза

1. Поняття, мета та завдання екологічної експертизи. Об'єкти та суб'єкти екологічної експертизи. Типи та форми екологічної експертизи
2. Повноваження державних органів в галузі екологічної експертизи
3. Нормативна база, державне регулювання та управління в галузі екологічної експертизи. Права громадських об'єднань та участь громадськості у проведенні екологічної експертизи
4. Статус експерта та замовників екологічної експертизи. Права та обов'язки експертів екологічної експертизи та замовників
5. Умови, підстави і процедура проведення екологічної експертизи. Матеріали та документація екологічної експертизи. Термін дії висновків державної екологічної експертизи, оскарження висновків. Вимоги до складу документації. Методи проведення екологічної експертизи
6. Мета, задачі, особливості розробки матеріалів оцінки впливу на навколишнє середовище (ОВНС). Структура та склад розділу ОВНС у проектній документації. Особливості проведення державної екологічної експертизи різних типів об'єктів

2.3. Розподіл часу за модулями і змістовими модулями

Розподіл часу за модулем та змістовими модулями наведений в табл. 2.4. та табл. 2.5

Таблиця 2.4 - Розподіл часу за модулями і змістовими модулями для студентів денної форми навчання

Модулі (семестри) та змістові модулі	Всього, кредит/годин	Форми навчальної роботи			
		Лекц.	Сем., Пр.	Лаб.	СРС
Модуль 1 Екологічне право і експертиза	4/144	30	30	-	84
ЗМ 1.1 Загальні питання екологічного права	1,5 / 54	12	12	-	30
ЗМ 1.2 Спеціальна частина екологічного права	1 / 36	6	6	-	24
ЗМ 1.3 Екологічна експертиза	1,5 / 54	12	12	-	30

Таблиця 2.5 - Розподіл часу за модулями і змістовими модулями для студентів заочної форми навчання

Модулі (семестри) та змістові модулі	Всього, кредит/годин	Форми навчальної роботи			
		Лекц.	Сем., Пр.	Лаб.	СРС
Модуль 1 Екологічне право і експертиза	4,5/162	10	10	-	142
ЗМ 1.1 Загальні питання екологічного права	2 / 72	4	4	-	64
ЗМ 1.2 Спеціальна частина екологічного права	0,5 / 18	2	2	-	14
ЗМ 1.3 Екологічна експертиза	2/ 72	4	4	-	64

2.4. Структура залікового кредиту навчальної дисципліни

Таблиця 2.6 - Лекційний курс (денне і заочне навчання)

№ теми	Зміст	Кількість годин	
		Денне навчання	Заочне навчання
ЗМ 1.1 Загальні питання екологічного права			
1	Поняття, мета та завдання екологічного права	2	1
2	Екологічні права та обов'язки громадян	2	1
3	Правозастосовна діяльність	2	0,5
4	Сучасні напрямки розвитку екологічного права	2	0,5
5	Зміст, види та функції юридичної відповідальності за екологічні правопорушення	2	0,5
6	Особливості порядку накладення стягнень та застосування покарань за екологічні правопорушення	2	0,5
ЗМ 1.2 Спеціальна частина екологічного права			
1	Право екологічної безпеки	2	0,5
2	Природноресурсове право	2	1
3	Природоохоронне право	2	0,5
ЗМ 1.3 Екологічна експертиза			
1	Поняття, мета та завдання екологічної експертизи	2	1
2	Повноваження державних органів в галузі екологічної експертизи	2	1
3	Нормативна база, державне регулювання та управління в галузі екологічної експертизи	2	0,5
4	Статус експерта та замовників екологічної експертизи	2	0,5
5	Умови, підстави і процедура проведення екологічної експертизи	2	0,5
6	Мета, задачі, особливості розробки матеріалів оцінки впливу на навколишнє середовище (ОВНС)	2	0,5

Таблиця 2.7 - Практичні заняття (денне і заочне навчання)

№ теми	Зміст	Кількість годин	
		Денне навчання	Заочне навчання
ЗМ 1.1 Загальні питання екологічного права			
1	Поняття, мета та завдання екологічного права	2	1
2	Екологічні права та обов'язки громадян	2	1
3	Правозастосовна діяльність	2	0,5
4	Сучасні напрямки розвитку екологічного права	2	0,5
5	Зміст, види та функції юридичної відповідальності за екологічні правопорушення	2	0,5
6	Особливості порядку накладення стягнень та застосування покарань за екологічні правопорушення	1	0,5
Поточний контроль (проведення контрольної роботи №1)		1	-
ЗМ 1.2 Спеціальна частина екологічного права			
1	Право екологічної безпеки	2	0,5
2	Природноресурсове право	2	1
3	Природоохоронне право	1	0,5
Поточний контроль (проведення контрольної роботи №2)		1	-
ЗМ 1.3 Екологічна експертиза			
1	Поняття, мета та завдання екологічної експертизи	2	1
2	Повноваження державних органів в галузі екологічної експертизи	2	1
3	Нормативна база, державне регулювання та управління в галузі екологічної експертизи	2	0,5
4	Статус експерта та замовників екологічної експертизи	2	0,5
5	Умови, підстави і процедура проведення екологічної експертизи	2	0,5
6	Мета, задачі, особливості розробки матеріалів оцінки впливу на навколишнє середовище (ОВНС)	1	0,5
Поточний контроль (проведення контрольної роботи №3)		1	-

Таблиця 2.8 - Лабораторні роботи (денне та заочне навчання)

Зміст	Кількість годин за спеціальностями, спеціалізаціями (шифр, аббревіатура)				
	-				
<i>Не передбачено</i>					

2.5. Індивідуальні завдання (ІНДЗ)

Для опанування матеріалом та підвищення рівня знань для студентів

- денної форми навчання передбачено 84 години самостійної роботи,
- заочної форми навчання 6-й семестр – 78 години (в т.ч. виконання контрольної роботи – 10 год.); 7-й семестр – 64 години (в т.ч. виконання контрольної роботи – 10 год.).

Програмою дисципліни передбачено виконання індивідуального завдання для студентів заочної форми навчання – контрольна робота. Для студентів денної форми навчання індивідуальне завдання не передбачено.

Мета контрольної роботи – сформулювати екологічну правосвідомість, навички застосування еколого-правових норм, здатність критичного осмислення та тлумачення, обґрунтування доцільності та ефективності конкретних еколого-правових норм.

Тема: «Аналіз та характеристика нормативного акту природоохоронного законодавства».

Нормативні акти природоохоронного законодавства:

- Закон України „Про охорону навколишнього природного середовища”;
- Земельний кодекс України;
- Водний кодекс України;
- Кодекс України про надра;
- Лісовий кодекс України;
- Закон України „Про охорону атмосферного повітря”;
- Закон України „Про відходи”;

- Закон України „Про природно-заповідний фонд України”;
- Закон України „Про екологічну експертизу”;
- Закон України „Про екологічний аудит”;

Стосовно порушення природоохоронного законодавства:

- Кодекс України „Про адміністративні правопорушення”;
- Цивільний кодекс України;
- Кримінальний кодекс України.

В ході виконання контрольної роботи студенту необхідно охарактеризувати наступні питання:

1. Структура нормативного акту.
2. Основні принципи відповідного акту.
3. Компетенції державних органів влади.
4. Відповідальність за порушення відповідного акту.
5. Міжнародне співробітництво.

Оформляється контрольна робота на стандартних аркушах формату А4. За першою титульною сторінкою, яка не нумерується, розміщується зміст роботи. Шрифт Times New Roman, розмір шрифту 12, міжстрочний інтервал 1,0. Об’єм роботи складає до 10 печатних сторінок.

Позитивна оцінка за контрольну роботу ставиться у випадку обґрунтованої та повної відповіді та відповідного захисту контрольної роботи студентом. Захищена робота є допуском до заліку.

2.6. Самостійна робота студентів

Для опанування матеріалом та підвищення рівня знань для студентів денної форми навчання передбачено 84 години самостійної роботи, для заочної форми навчання – 142 години (в т.ч. виконання контрольної роботи – 20 год.).

До основних видів самостійної роботи студентів належить: вивчення змісту нормативних актів, перелік яких наведено у п. 2.5, підготовка до практичних занять, підготовка до поточного та підсумкового контролю, виконання ІНДЗ (контрольної роботи) для студентів заочної форми навчання.

2.7. Засоби контролю та структура залікового кредиту

Система оцінювання знань, вмінь і навичок студентів передбачає оцінювання всіх форм вивчення дисципліни.

Перевірку й оцінювання знань студентів викладач проводить у наступних формах:

1. Оцінювання роботи студентів у процесі практичних занять.
2. Оцінювання виконання індивідуального завдання для студентів заочної форми навчання (контрольної роботи).
3. Оцінювання засвоєння питань, винесених для самостійного вивчення.
4. Проведення поточного контролю.
5. Проведення підсумкового письмового екзамену (для студентів денної форми навчання) або заліку (для студентів заочної форми навчання).

Засоби контролю та структура залікового кредиту для студентів денної та заочної форм навчання наведено в табл. 2.9. та 2.10.

Таблиця 2.9 - Засоби контролю та структура залікового кредиту для студентів денної форми навчання

Види та засоби контролю (тестування, контрольні роботи, індивідуальні роботи тощо)	Розподіл балів, %
МОДУЛЬ 1. Поточний контроль зі змістових модулів	
ЗМ 1.1 Контрольна робота	20
ЗМ 1.2 Контрольна робота	20
ЗМ 1.3 Контрольна робота	20
Підсумковий контроль з МОДУЛЮ 1. Екзамен	
Письмовий екзамен	40
Всього за модулем 1	100%

Таблиця 2.10 - Засоби контролю та структура залікового кредиту для студентів заочної форми навчання

Види та засоби контролю (тестування, контрольні роботи, індивідуальні роботи тощо)
6 семестр
Участь у роботі на практичних заняттях
Контрольна робота
Залік
7 семестр
Участь у роботі на практичних заняттях
Контрольна робота
Залік

Методи та критерії оцінювання знань

Для визначення рівня засвоєння студентами навчального матеріалу використовують наступні форми та методи контролю та оцінювання знань:

- оцінювання роботи студента під час практичних занять;
- поточний контроль зі змістових модулів;
- складання екзамену.

Оцінку знань студентів з даної дисципліни здійснюють відповідно до вимог кредитно-модульної системи організації навчального процесу (КМСОНП). Навчальним планом з дисципліни „Екологічне право і експертиза” передбачено складання екзамену (7 семестр денне навчання) та заліку (6-й і 7-й семестр заочне навчання).

Порядок поточного оцінювання знань студентів

Поточне оцінювання здійснюється під час проведення практичних занять з метою перевірки рівня підготовленості студента до виконання практичної роботи. Об'єктами поточного контролю є:

1. Активність та результативність роботи студента протягом семестру над вивченням програмного матеріалу дисципліни; відвідування занять;
2. Виконання та готовність до практичних робіт;
3. Самостійне вивчення питань курсу;

4. Успішність виконання поточного контролю (контрольні роботи);
5. Виконання завдань поточного контролю.

Оцінку „відмінно” ставлять за умови відповідності виконання завдання студентом або його усної відповіді за усіма зазначеними критеріями. Відсутність тієї чи іншої складової знижує оцінку.

Поточний контроль знань зі змістових модулів для студентів передбачає виявлення опанування студентом матеріалу лекційного модуля та вміння застосовувати його для вирішення практичної ситуації і проводиться у вигляді контрольної роботи (ЗМ 1.1, 1.2., 1.3.).

Проведення підсумкового контролю з Модулю 1

Умовою допуску студента денної форми навчання до екзамену є позитивні оцінки з поточного контролю знань за змістовими модулями.

За умов кредитно-модульної системи організації навчального процесу до підсумкового контролю допускають студентів, які набрали в сумі за всіма змістовими модулями більше 30% балів від загальної кількості з дисципліни (або більше 50% балів з поточного контролю за всіма змістовими модулями).

Екзамен здійснюється в письмовій формі за екзаменаційними білетами, які містять два теоретичні питання, що дає можливість здійснити оцінювання знань студента з усієї дисципліни „Екологічне право і експертиза”.

Умовою отримання заліку для студента заочної форми навчання є:

- виконання практичних робіт та їх обов’язковий захист студентом;
- виконання та захист контрольної роботи і письмові відповіді на контрольні питання.

Підсумкову оцінку з дисципліни виставляють в національній системі оцінювання результатів навчання і в системі ESTC згідно з методикою переведення показників успішності знань студентів Академії в систему оцінювання за шкалою ESTC. табл. 2.11.

Таблиця 2.11 - Шкала перерахунку оцінок результатів навчання в різних системах оцінювання

Система оцінювання	Шкала оцінювання						
Внутрішній вузівський рейтинг, %	100 – 91	90 – 71		70-51		50-0	
Національна 4-бальна і в системі ESTC	5 відмінно А	4 добре В, С		3 задовільно D, E		2 незадовільно FX, F	
Внутрішній вузівський рейтинг у системі ESTC, %	100-91	90-81	80-71	70-61	60-51	50-26	25-0
Національна 7-бальна і в системі ESTC	Відмінно А	Дуже добре В	Добре С	Задовільно D	Достатньо E	Незадовільно FX*	Незадовільно F**
ESTC, % студентів	А 10	В 25	С 30	D 25	E 10	FX*	F**
						Не враховується	

* з можливістю повторного складання

** з обов'язковим повторним курсом

2.8. Інформаційно-методичне забезпечення

Бібліографічні описи, Інтернет адреси	ЗМ, де застосовується
1	2
1. Рекомендована основна навчальна література (підручники, навчальні посібники, інші видання)	
1 Нормативно-правові акти в поточних редакціях за переліком робочої програми.	ЗМ 1.1 – ЗМ 1.3
2 Науково-практичний коментар Закону України “Про охорону навколишнього природного середовища”, прийнятого 25.06.91, № 1264-XXI зі змінами і доповненнями, станом на 09.02.06/За загальн. Ред. О.М. Шуміла. – Х.: Фактор, 2006. – 592 с.	ЗМ 1.1 – ЗМ 1.3

Продовження табл.

1	2
3 Екологічне право: Особлива частина: Підручник для студ. Юр. Вузів і фак.: повний Акад.. курс/ За ред.. В.І. Андрейцева. – К.: Істина, 2001. – 544 с.	ЗМ 1.1 – ЗМ 1.3
4 http://zakon1.rada.gov	ЗМ 1.1 – ЗМ 1.3
5 ДБН А.2.2 – 1- 2003 “Склад і зміст матеріалів оцінки впливу на навколишнє середовище (ОВНС) при проектуванні і будівництві підприємств, будинків і споруд”	ЗМ 1.3
2. Додаткові джерела (довідники, нормативні видання, сайти Інтернет тощо)	
1 Конвенція про доступ до інформації, участі громадськості у процесі прийняття рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються навколишнього середовища	ЗМ 1.1 – ЗМ 1.3
2 Закон України про інформацію	ЗМ 1.1 – ЗМ 1.3
3 Закон України про об’єднання громадян	ЗМ 1.1 – ЗМ 1.3
4 Конвенція про оцінку впливу на навколишнє природне середовище у транскордонному контексті	ЗМ 1.3

Навчальне видання

Ладиженський Віктор Миколайович,

Телюра Наталія Олександрівна

Програма та робоча програма навчальної дисципліни «Екологічне право і експертиза» (для студентів 3, 4 курсів денної і заочної форм навчання напрямів підготовки 0708 «Екологія», 6.040106 «Екологія, охорона навколишнього середовища та збалансоване природокористування», спеціальності «Екологія та охорона навколишнього середовища»)

План 2010, поз. 65 Р

Підп. до друку 16.03.2010 р.

Друк на ризографі

Тираж 10 пр.

Формат 60х84 1/16

Ум. друк. арк. 1,0

Зам. № 6110

Видавець і виготовлювач:

Харківська національна академія міського господарства,
вул. Революції, 12, Харків, 61002

Електронна адреса: rectorat@ksame.kharkov.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи: ДК №731 від 19.12.2001